

Funkcjonał liniowy ciągły w przestrzeniach c_0 i c

Twierdzenie 1.

1. Niech x^* będzie funkcjonalem liniowym ciągłym nad przestrzenią c_0 ciągów zbieżnych do zera, wtedy istnieje dokładnie jeden ciąg (s_k) taki, że $\sum_{k=1}^{\infty} |s_k| < \infty$ oraz że

$$x^*x = \sum_{k=1}^{\infty} t_k s_k \text{ dla każdego } x = (t_k) \in c_0 \quad (1)$$

przy czym $\|x^*\| = \sum_{k=1}^{\infty} |s_k|$. Na odwrót, jeżeli $\sum_{k=1}^{\infty} |s_k| < \infty$, to wzór (1) określa funkcjonal x^* liniowy ciągły nad c_0

2. Niech x^* będzie funkcjonalem liniowym ciągłym nad przestrzenią c ciągów zbieżnych, wtedy istnieje dokładnie jeden ciąg $s_0, s_1, s_2, \dots$ taki, że $\sum_{k=0}^{\infty} |s_k| < \infty$ oraz że

$$x^*x = t s_0 + \sum_{k=1}^{\infty} (t_k - t) s_k \text{ dla każdego } x = (t_k) \in c \text{ gdzie } t = \lim_{k \rightarrow \infty} t_k \quad (2)$$

Na odwrót, x^* określone powyżej jest funkcjonalem liniowym i ciągłym nad c .

3. Przestrzenie c^* i c_0^* sprzężone odpowiednio do c i c_0 są izometrycznie izomorficzne przestrzeni l^1

Twierdzenie 2. [Riesza]

Niech x^* będzie funkcjonalem liniowym ciągłym nad przestrzenią $C([a, b])$ funkcji ciągłych w przedziale zwartym $[a, b] \subset \mathbb{R}$ z normą $\|x\| = \sup_{a \leq t \leq b} |x(t)|$. Wtedy istnieje taka funkcja y o skończonej wariacji w $[a, b]$, $y(a) = 0$, że

$$x^*x = \int_a^b x(t) dy(t) \text{ dla każdego } x \in C([a, b]) \quad (3)$$

oraz $\|x^*\| = \bigvee_a^b y$. Na odwrót, jeżeli y jest funkcją o skończonej wariacji w $[a, b]$, to funkcjonal x^* określony wzorem (3) jest liniowy i ciągły nad $C[a, b]$

Twierdzenie 3. [Riesza]

Niech μ będzie miara σ -skończoną w σ -algebrze Σ podzbiorów zbioru Ω i niech $1 \leq p < \infty$. Niech x^* będzie funkcjonalem liniowym ciągłym nad przestrzenią $L_p(\Omega, \Sigma, \mu)$ funkcji Σ -mierzalnych x , całkowalnych z p -tą potęgą w Ω , z normą $\|x\| = \left(\int_{\Omega} |x(t)|^p d\mu \right)^{\frac{1}{p}}$. Wtedy istnieje dokładnie jedna (w sensie równości μ -prawie wszędzie) funkcja Σ -mierzalna y taka, że

$$x^*x = \int_{\Omega} x(t)y(t)d\mu \text{ dla każdego } x \in L^p(\Omega, \Sigma, \mu) \quad (4)$$

przy czym, gdy $1 < p < \infty$, $y \in L^q(\Omega, \Sigma, \mu)$, $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$, $\|x^*\| = \left(\int_{\Omega} |y(t)|^q dq \right)^{\frac{1}{q}}$, a gdy $p = 1$, to $y \in M(\Omega, \Sigma, \mu)$ i $\|x^*\| = \sup \text{ess}_{t \in \Omega} |y(t)|$. Na odwrót, przy danym y spełniającym powyższe warunki, funkcjonal x^* określony wzorem (4) jest liniowy i ciągły nad $L^p(\Omega, \Sigma, \mu)$

Dowód. [Twierdzenia 1]

Ograniczmy się do rozpatrzenia przypadku przestrzeni c_0 . Niech funkcjonał x^* będzie określony wzorem (1); ponieważ ciąg (t_k) jest ograniczony i $\sum_{k=1}^{\infty} |s_k| < \infty$, więc szereg po prawej stronie równości (1) jest zbieżny. Liniowość x^* jest oczywista, a ciągłość wynika z nierówności

$$|x^*x| \leq \sum_{k=1}^{\infty} |t_k s_k| \leq \sum_{k=1}^{\infty} |s_k| \sup_j |t_j| = \sum_{k=1}^{\infty} |s_k| \cdot \|x\|$$

Z nierówności tej wynika też, że $\|x^*\| \leq \sum_{k=1}^{\infty} |s_k|$. Obierzmy teraz $x_n = (t_k^n)$, gdzie $t_k^n = \frac{\bar{s}_k}{|s_k|}$, gdzie $s_k \neq 0$ i $k \leq n$, $t_k^n = 0$, gdzie $s_k = 0$ lub $k > n$. Oczywiście $(x_n) \in c_0$. Jeżeli nie wszystkie $s_k = 0$ to dla dostatecznie dużych n mamy $\|x_n\| = 1$. Ponadto $x^*x_n = \sum_{k=1}^n |s_k| \rightarrow \sum_{k=1}^{\infty} |s_k|$ oraz $\|x^*\| \geq x^*x_n$, więc w granicy przy $n \rightarrow \infty$, $\|x^*\| = \sum_{k=1}^{\infty} |s_k|$. Gdy $s_k = 0$ dla wszystkich k to równość ta jest oczywista.

Założmy teraz na odwrót, że x^* jest funkcjonałem liniowym ciągłym nad c_0 . Niech $e_n = (\delta_{in})$ dla $n = 1, 2, \dots$, gdzie $\delta_{in} = 1$ dla $i = n$, $\delta_{in} = 0$ dla $i \neq n$. Oznaczmy $s_n = x^*e_n$ dla $n = 1, 2, \dots$. Niech $x = (t_k) \in c_0$, $x_n = \sum_{k=1}^n t_k e_k$. Wtedy

$$\|x - x_n\| = \sup_{k > n} |t_k| \rightarrow 0 \text{ przy } n \rightarrow \infty$$

więc na podstawie ciągłości funkcjonału x^* mamy $x^*x = \lim_{n \rightarrow \infty} x^*x_n$. Na podstawie liniowości funkcjonału x^* , mamy

$$x^*x_n = \sum_{k=1}^n t_k x^*e_k = \sum_{k=1}^n t_k s_k$$

Stąd

$$x^*x = \lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{k=1}^n t_k s_k = \sum_{k=1}^{\infty} t_k s_k$$

Trzeba wykazać jeszcze, że $\sum_{k=1}^{\infty} |s_k| < \infty$. W tym celu rozpatrzmy funkcjonał liniowy ciągły $x_n^*x =$

$\sum_{k=1}^n t_k s_k$ nad c_0 . Na podstawie poprzedniej części dowodu jego norma dana jest wzorem $\|x_n^*\| = \sum_{k=1}^n |s_k|$

Zastosujmy twierdzenie Banacha-Steinhaus. Ponieważ ciąg (x_n^*x) jest zbieżny dla każdego $x \in c_0$, więc ciąg norm $(\|x_n^*\|)$ jest ograniczony. Istnieje zatem taka liczba $M > 0$, że $\|x_n^*\| < M$ dla $n = 1, 2, \dots$ tj.

$\sum_{k=1}^n |s_k| < M$ dla $n = 1, 2, \dots$. Stąd $\sum_{k=1}^{\infty} |s_k| < \infty$, co kończy dowód twierdzenia. $\square$

Twierdzenie 4. [Banacha-Steinhaus]

Granica punktowa ciągu operatorów liniowych i jednakowo ciągłych między przestrzeniami Banacha jest ciągłym operatorem liniowym.